

NİĞDE ŞEHİRİYLE İLGİLİ TARİHİ KAYNAKLAR: AKMEDRESE VAKFİYESİ

Yrd. Doç. Dr. Ahmet AKŞİT*

ÖZ: Şehirlerle ilgili araştırmalarda ilk müracaat edilen kaynak grubu vakfiyelerdir. Fiziki yapı başta olmak üzere şehri ilgilendiren hemen her konuda vakfiyelerden bilgi edinilmektedir. Akmedrese'nin 1415 tarihli vakfiyesinde de Niğde'yle ilgili önemli bilgiler bulunmaktadır. Burada söz konusu vakfiyeden hareketle Niğde şehrinin XV. yüzyıl başlarındaki durumu ve bunun Selçuklularla ilgisi tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Vakfiye, Akmedrese, Niğde, Karaman oğulları, Alâeddin Ali Bey

Akmedrese Vakfiye: Historical Sources About Niğde City

ABSTRACT: The first group of sources used for the research of local history is that of vakfiye. It is possible that the vakfiyes can provide almost all sorts of information especially the physical appearances about the city. The vakfiye of Akmedrese dated from 1415 gives important information about Niğde. By the information available in this vakfiye we will try to establish the state of Niğde city in the XVIth century and its relations with the Seljukids.

Key Words: Vakfiye, Akmedrese, Niğde, Karaman oğulları, Alâeddin Ali Bey.

Giriş

Vakfiyeler başta ait oldukları yapı olmak üzere bir şehirdeki mahallelerin, çarşı ve pazarların, mimari eserlerin, etnik durumun, meslek erbabı ve sosyal tabakaların tespitine imkân veren kıymetli belgelerdir (Köprülü 1938: 1-6; Köymen, 1976: 153-163). Hemen her devir için önemli olmakla birlikte vakfiyelerin önemi şehirlerin Osmanlılardan önceki durumu söz konusu olduğu zaman daha belirgin olarak hissedilmektedir. Zira bu devre ait kaynaklar oldukça sınırlıdır (Köprülü 1943: 379-

* Niğde Üni. Fen-Ed. Fak. Tarih Böl. ahmetaksit@hotmail.com

522). Bu sebeple Altun-Aba vakfiyesi (Turan 1947: 197-235) Konya, Karatay vakfiyesi (Turan 1948: 17-171) Kayseri, Cacaoğlu vakfiyesi (Temir 1989) ise Kırşehir ile ilgili çalışmalarda araştırmacıların müracaat ettikleri ilk kaynak özelliğini kazanmaktadır. Bu devre ait vakfiyelerden bir bölümü de Karaman oğullarına aittir. Yukarıda zikredilen vakfiyeler gibi Alâeddin Ali Bey'in 1415 tarihli vakfiyesi de Niğde'nin Osmanlılardan önceki tarihi bakımından önemlidir. Söz konusu vakfiye Selçuklular devrinde kaleme alınan birkaç vakayinameden sonra Niğde'yle ilgili en eski bilgileri ihtiva etmektedir. İ. Hakkı Uzunçarşılı vakfiyenin eğitim ve öğretimle ilgili kayıtlarını (Uzunçarşılı 1942: 45-69)¹ tahlil etmiş ise de, şehirle ilgili kayıtlar üzerinde durmamıştır. Burada bu kayıtlardan hareketle Niğde şehrinin XV. yüzyıl başlarındaki durumu ve bunun Selçuklu devriyle ilgisi tespit edilmeye çalışılacaktır.

1. Şehrin Unvanı

Selçuklu şehirlerinin umumiyetle bir Bizans şehrinin üzerinde veya yakınında kurulup geliştiği; Konya'nın *İkonium*, Kayseri'nin *Caesareia* ve Sivas'ın ise, *Sebasteia*'nın devamı olduğu bilinmektedir (Cahen 1979: 191). Adı geçen şehirler gibi Niğde de *Nahita* (Oral 1936: 3-5) ismindeki bir yerleşim birimi üzerinde kurulup gelişmiştir. İsimleri değiştirilmekle birlikte Selçuklular devrinde bu şehirlere bir unvan verildiği, Konya'nın *dârü'l-mülk*, Kayseri'nin *dârü'l-feth* olarak anıldığı görülmektedir. Niğde'nin unvanı ise, *dârü'l-pehlivâniye* idi (Artuk 1986: 66). Kadı Ahmed, 1334 tarihlerinde telif ettiği *El-Veledü's-şefik* isimli eserinde Niğde'nin unvanını *dârü'l-pehlivâniye* olarak zikretmektedir (Erzi 1950: 95). Pehlivanlar yurdu anlamına gelen bu unvan, Akmedrese vakfiyesinde de geçmektedir (Uzunçarşılı 1942: 50, 58)². Vakfiyede geçen ikinci unvan ise, *ma'sûkiye*'dir (Uzunçarşılı 1942: 50, 58). Muhtemelen âşıklar beldesi³ anlamına gelen bu unvanın Selçuklular devrinde kullanılıp kullanılmadığı bilinmemektedir.

2. Şehrin Fizikî Unsurları

a. Mahalleler: Bilindiği üzere şehirlerin en önemli fiziki unsuru, birbirini tanyan, bir ölçüde birbirlerinin davranışlarından sorumlu olan kişilerin yaşadığı veya başka bir ifadeyle aynı mescitte ibadet eden cemaatin aileleri ile birlikte ikamet ettikleri mahallelerdi (Ergenç 1984: 69).

¹ Osmanlı belgelerinde de söz konusu vakıfla ilgili kayıtlar bulunmaktadır. bk. (Uzluk 1958: 51-52; Erdoğan 2004: 149)

² *Dârü'l-Pehlivâniye* unvanı Sungur Bey Camiiindeki 1469 / 1470 tarihli vergi kitabesinde de görülmektedir. bk. (Hinz 1949: 780-782)

³ Vakfiyenin metni ve tercümesinde yer, mekân anlamını veren "dâr" kelimesi görülmemektedir. bk. (Uzunçarşılı 1942: 50, 58)

Niğde'nin mahalleleriyle ilgili en eski kaynak Akmedrese vakfiyesidir. Vakfiyede üç mahallenin ismi zikredilmektedir (Uzunçarşılı 1942: 50, 58). Bunlardan ilki *Yuğutaş* mahallesidir. Uzunçarşılı tarafından Yuğutaş şeklinde okunan ismin *Yonutaş* olması kuvvetle muhtemeldir. Adı geçen mahallenin ne zaman teşekkül ettiği belli değildir. Ancak, medresenin yanındaki yeşil alanlar (Uzunçarşılı 1942: 59)⁴ bu bölgenin Selçuklular devrinde henüz iskân edilmediğini, mahallenin Karaman oğulları devrinde teşekkül ettiğini düşündürmektedir. 1473 tarihlerinde Ali Bey'in (Uzluk 1958: 52) ismiyle anılan mahalle bugün kısmen Saruhan mahallesine tekabül etmektedir. Vakfiyede ismi zikredilen ikinci mahalle ise, *Meydan Mahallesi*'dir. Söz konusu mahalle şehrin kuzey / kuzeybatısında bugünkü Öğretmenevi'nin bulunduğu alana tekabül etmektedir. Meydanın Selçuklular devrinden itibaren mevcut olduğu aşikâr ise de, bu mahallenin de ne zaman kurulduğu bilinmemektedir. Meydandan hareketle mahallenin Selçuklular devrinde teşekkül ettiği öne sürülebilir ise de, söz konusu alanın çevresinde cami / mescit veya tekke / zaviye gibi iskâna işaret eden herhangi bir eser bulunmamaktadır (Akşit 2005: 32). Alâeddin Ali Bey tarafından bu mahallede inşa ettirilen (1409) çifte hamam ve yine aynı mahallede bulunan birbirine bitişik sekiz dükkân (Uzunçarşılı 1942: 60) Meydan Mahallesi'nin de Karaman oğulları devrinde kurulduğunu düşündürmektedir. İsmi bildirilen bir diğer mahalle ise, *Nur Mahallesi*dir. Söz konusu mahallenin ne zaman kurulduğu ve bugün hangi mahalleye tekabül ettiği bilinmemektedir. Bu mahalleler yanında Bezzazlar Çarşısı civarında (Uzunçarşılı 1942: 52, 60) ismi bildirilmeyen bir mahalle daha bulunmaktaydı. Çarşının yanındaki kilise (Uzunçarşılı 1942: 52, 60) bir gayrimüslim mahallesine işaret etmekte ise de, gayrimüslimlerin şehrin merkezi sayılabilecek bir alanda ikamet ettiklerini söylemek oldukça güçtür. Gayrimüslimlerin XVI. yüzyılda *Mahalle-i Ermeniyân* ve *Mahalle-i Zimmiyan* (Ofraz 1992: 74) isimli iki mahallede ikamet ettikleri bilinmekle birlikte bu mahallelerin yerleri tespit edilemediği için gayrimüslim ahalinin şehrin neresinde ikamet ettikleri belirlenememektedir.

b. Çarşı: Vakfiyeden çarşının esas itibariyle şehrin merkezinde, Seyfeddin Sungur Bey Camii'nin civarında olduğu anlaşılmaktadır. Caminin yanındaki Bezzazlar Çarşısı (Uzunçarşılı 1942: 52, 60)⁵ ile ismi bildirilmeyen han (Uzunçarşılı 1942: 52, 60)⁶ çarşının merkezi olmalıdır. Sungur Bey Camii'ndeki 1469 / 1470 tarihli vergi kitabesi de (Hinz 1949: 780-782) cami ve civarının dini olduğu kadar ekonomik bakımdan da şehrin merkezi olduğunu düşündürmektedir. Bu özelliğinden dolayı Bez-

⁴ Uzluk (1958: 51); Erdoğan (2004: 149)

⁵ "bezzazistan" (Uzluk 1958: 51); "bezastan" (Erdoğan 2004: 149).

⁶ "kervansaray" (Uzluk 1958: 51); "karbansaray" (Erdoğan 2004: 149).

zazlar Çarşısı ve yanındaki hanın Selçuklular devrinden itibaren faal olduğu ileri sürülebilir. Vakfiyeden anlaşıldığına göre, çarşının bir bölümü de sur dışındaki Meydan Mahallesi'ndeydi. Yukarıda da belirtildiği üzere bu mahalledeki sekiz dükkânın (Uzunçarşılı 1942: 60) bir çarşıya işaret ettiği aşikâr ise de, çarşının ismi bilinmemektedir.

Çarşının esas itibariyle bir cami çevresinde yoğunlaşmış olması Niğde'nin kapalı kent olmasıyla ilgili görünmektedir. Bilindiği üzere, Selçuklular devrinde şehirler iskânın sur içindeki veya dışındaki dağılımına göre açık ve kapalı şeklinde iki ana gruba ayrılmaktaydı. Her iki şehir tipinde de sur esas olmakla birlikte, açık kentler sur dışındaki mahalleleri ve farklı yerlerdeki çarşılarıyla kapalı kentlerden ayrılmaktaydı. Kapalı kentlerde çarşı merkezdeki bir caminin etrafında toplanmışken, açık kentlerde şehir farklı bölgelerine dağılmıştı (Tanyeli 1987: 65). Bu devirde açık bir kent olan Kayseri sur dışındaki çarşılarıyla dikkat çekmişti. Memluk Sultanı Baybars ile 1277 tarihlerinde Kayseri'ye gelen Kadı İbnü Abdüzzahir şehir içinde çarşı ve dükkân bulunmadığını bildirmektedir (Sümer 1985: 86).

c. Meydan: Her şehirde olduğu gibi Niğde'de de yeri ve fonksiyonu birbirinden farklı iki tür meydan bulunmaktaydı. Bu meydanlardan ilki hemen her mescide ve çeşmenin önünde planlanmamış bir yol şebekesinin tabii sonucu olarak kendiliğinden oluşan küçük alanlardı. Diğeri ise sur dışındaki şehir meydanıydı (Tanyeli 1987: 165). Niğdeli Kadı Ahmed, Emir Hasan Sivasî ile meydanda konuştuğunu bildirmektedir (Köymen 1993: 21). Yukarıda da belirtildiği üzere meydan şehrin kuzey veya kuzey-batıdaydı. Söz konusu alanın çevresinde iskâna işaret eden herhangi bir esere rastlanmaması meydanın burada olduğunu düşündürmektedir. Nitekim Niğde'nin 1920'li yılları hakkında bilgi veren Mehmed Hayri'de şehrin esas itibariyle; *şehir içi*, *Tepeviran* ve *Kayabası*'ndan ibaret olduğunu ve bunların arasında kalan geniş alanın ise *imaret tarlası* (Mehmed Hayri 1994: 86) olarak tanındığını bildirmektedir ki, burası meydan olarak düşünülen alana tekabül etmektedir.

d. Şehrin Çevresi / Bağ-Bahçe: Niğde bugün olduğu gibi Selçuklular devrinde de bağ ve bahçeler ile ihata olunmuştu. Selçuklu müelliflerinden İbn Bibi, şehrin bağ ve bahçeler ile çevrili olduğunu, halkın, İzzeddin Keykavus ile Alâeddin Keykubad arasındaki mücadelesinde bağ ve bahçelerinin durumunu pazarlık konusu yaptıklarını bildirmektedir (İbn Bibi 1996: I, 139). 1330'larda Niğde'ye gelen İbn Battûta da, bağ ve bahçelere dikkat çekmekte ve buralarda meyve yetiştirildiğini belirtmektedir (İbn Battuta 2004: I, 415). Vakfiyeden anlaşıldığına göre, şehrin batısında Fertek Köyü civarındaki bağlardan biri Ahi Bağı

(Uzunçarşılı 1942: 52, 60) bir diğeri ise Emir Bağı (Uzunçarşılı 1942: 60)⁷ olarak bilinmekteydi.

3. Sosyal Tabakalar

Vakfiyede şehirdeki sosyal tabakalar hakkında da bilgi bulunmaktadır. Şehirlerin esas itibariyle halkın geçimini ticaret ve alışverişle sağladıkları, halk arasında sosyal tabakaların mevcut olduğu, siyasî, idarî, ekonomik ve kültürel merkezler olduğu bilinmektedir (Cahen 1979: 157; Weber 2000: 74). Bir şehirde yaşayan halkı; idareciler (ümera), ilim adamları (ulema), tüccar ve sanatkârlar olmak üzere dört ana grup halinde sıralamak mümkündür (Akşit 2009: 39-51).

a. İdareciler: Bu tabakaya mensup şahıslardan ilki Subaşı Hacı Mehmed (Uzunçarşılı 1942: 56, 62) isimli yöneticidir. Bilindiği üzere, eski Türkçedeki asker, ordu anlamına gelen “sü” kelimesiyle “baş” kelimelerinden meydana gelen ve ordu kumandanı veya asker başı demek olan “sübaşı” ortaçağ Türk devletlerinde yaygın olarak kullanılan askerî bir unvandı. Selçuklular devrinde vilâyet ismi verilen idari birimlerin en yüksek askerî-idarî görevlisini ifade etmek için kullanılan bu unvan Osmanlılar devrinde ise, sadece şehrin zabıta işlerinden sorumlu görevliler için kullanılmaktaydı (İlgürel 1983: 251-252).

b. İlim ve Din Adamları: Şehirdeki ilim adamlarını Osmanlılar devrinde olduğu gibi iki gruba ayırmak mümkündür. İlk grup medreselerde yüksek tahsil görüp icâzetnâme alan (İnalcık 2003: 178) kadı, müftü ve müderrislerden oluşmaktaydı. Şehrin 1415 tarihlerindeki kadısı Mehmed b. Musa idi (Uzunçarşılı 1942: 46, 56). Vakfiyede ismi geçen önemli bir şahıs da Mevlânâ Mürsel b. Hacı Mustafa idi (Uzunçarşılı 1942: 52, 60)⁸. Ulemânın ikinci grubu ise cami görevlileriyle, tekke ve zaviye şeyhlerinden oluşmaktaydı (Akdağ 1995: 17). Uzunçarşılı'nın da belirttiği gibi şehirde *imam*⁹, *hatib*¹⁰, *şeyh*¹¹, *fakih*¹² ve *seyyid*¹³ olarak bilinen pek çok kişi ikamet etmekteydi. Bunlar arasında dikkat çeken

⁷ “Beybağı” (Uzluk 1958: 51; Erdoğan 2004: 149)

⁸ Neşri'ye istinad eden Uzunçarşılı, Mevlânâ Mürsel'in Karamanoğlu Mehmed Bey'in Kazaskeri olduğunu bildirmektedir (Uzunçarşılı 1942: 52 not 2).

⁹ İmam Mecdüddin b. Ahmed (Uzunçarşılı 1942: 55, 62).

¹⁰ Hatib Bedreddin b. Said, Hatib Mehmed b. Emin, Hatib Bahaeddin Ömer b. Ali (Uzunçarşılı 1942: 55, 62).

¹¹ Şeyh Hızır b. Yusuf (Uzunçarşılı 1942: 56, 62).

¹² Fakih Hacı Ahmed b. Hasan, Fakih Ali b. Yakub (Uzunçarşılı 1942: 55, 61, 62).

¹³ Seyyid Mehmed b. İbrahim, Seyyid İsmail b. Seyyid Hasan (Uzunçarşılı 1942: 56, 62).

grup Seyyidlerdir. Bilindiği üzere, Seyyidler Hz. Peygamberin neslinden geldiklerine inanılan kişilerdi. Devlet tarafından korunup gözetildikleri ve halk arasında itibar gördükleri için pek çok kişi seyyid olduğunu iddia ederdi (Turan 1988: 55-57). Selçuklular devrinde de şehirde hatırı sayılır oranda seyyid bulunmaktaydı. Eserini 1334 tarihlerinde telif eden Niğdeli Kadı Ahmed, bunlardan birkaçının ismini zikretmekte ve dayızadelerinin de seyyid olduğunu bildirmektedir (Köymen 1993: 9, 21). Mevlevî yazar Eflâkî'de, seyyidlerin Seyyid Nâsireddin Hankâhî'nda (Eflâkî 1987: II, 210-211) faaliyette bulduklarını belirtmektedir.

c. Esnaf ve Sanatkarlar: Diğer şehirlerde olduğu gibi Niğde'de yaşayanların çoğunluğunu elinin emeğiyle geçinen esnaf ve sanatkârlar oluşturmaktaydı. Esnaf ve sanatkârlar Ahi teşkilatının üyesiydiler. Bilindiği üzere, Ahi Evren'in Anadolu'ya gelişinden (1204) bir süre sonra Kayseri'de kurulan (Bayram 1991: 81-83) esnaf teşkilatı Anadolu'nun hemen her şehrine yayılmıştı. 1330'lu yıllarda Niğde'ye gelen İbn Battûta burada Ahiler tarafından karşılanmış ve Ahi Çaruk'un zaviyesinde misafir edilmişti (İbn Battuta 2004: I, 415). Yukarıda da işaret edildiği üzere, 1415 yılında Fertek köyü yakınlarındaki bağlardan biri Ahi Bağı olarak bilinmekteydi. Vakfiyedeki kayıtlardan anlaşıldığına göre, adları zikredilen¹⁴ ahilerin babaları da birer ahi idi.

4. Mimari Eserler

Vakfiyede altı yapıdan bahsedilmektedir (Uzunçarşılı 1942: 52, 60). Kronolojik olarak sıralamak gerekirse bunlardan ilki Seyfeddin Sungurbey Camii'dir. Niğde valisi Seyfeddin Sungur tarafından 1335 tarihinde inşa ettirilen camii bugün de fonksiyonunu devam ettirmektedir. Diğer yapı ise, Sungur Bey Camii'nin yanındaki handır. Günümüze kadar gelemeyen han hakkında vakfiyedeki kayıt dışında bilgi yoktur. Üçüncü yapı ise Bezzazlar Çarşısı'dır. Diğer iki eser ise, Karamanoğlu Alâeddin Ali Bey tarafından 1409 da inşa ettirilen Akmedrese¹⁵ ve Çifte Hamam'dır. Meydan Mahallesi'nde inşa ettirilen hamam da günümüze kadar gelememiştir. Günümüze kadar gelemeyen bir diğer yapı ise, Bezzazlar Çarşısı civarındaki kilisedir.

Sonuç olarak, Alâeddin Ali Bey Vakfiyesi Niğde'nin hem XV. yüzyıl başlarındaki, hem de Selçuklular devrindeki durumu bakımından önemli bir kaynaktır. Şehrin mahalleleri ile ilgili en eski bilgiler bu vakfiyede bulunmaktadır. Yuğutaş / Yonutaş, Meydan ve Nar isimindeki üç mahalleye ilk kez bu vakfiyede rastlanmaktadır. Vakfiye bu isimler ya-

¹⁴ Ahi Çelebi b. Ahi Hüsam, Ahi Erendil b. Ahi Ali, Ahi Abdullah b. Ahi Muslimhiddin, (Uzunçarşılı 1942: 55, 56, 62).

¹⁵ Medrese için bk. Eyice 1989: II, 282

nında iskânın seyri açısından da önemlidir. Selçuklular devrinde kapalı bir kent olan Niğde'nin zamanla açık bir kent haline geliş süreci bu vakfiyeden hareketle kısmen izah edilebilmektedir. Mesela Akmedrese civarındaki yeşil alanlardan sur içinde henüz yapılaşmayan alanların bulunduğu, Meydan Mahallesiindeki çifte hamam ve sekiz dükkândan ise, sur dışında da mahallelerin kurulduğu anlaşılmaktadır.

Vakfiye sanat ve ticaret yerlerinin tespiti bakımından da önemlidir. Vakfiyeden hareketle çarşının esas itibariyle şehrin merkezinde, Sungur Bey Camii civarında olduğunu öne sürmek mümkündür. Bunun yanında Konya, Kayseri, Sivas vb. büyük şehirlerde olduğu gibi Niğde'de de Osmanlılardan önce bir Bezzazlar çarşısının olduğu ilk kez bu vakfiyede zikredilmektedir.

Vakfiye hem idareciler hem de ilim ve din adamlarını teşhis bakımından da önemlidir. Ahi ve Seyyidler ile ilgili kayıtlardan bu grupların Selçuklular devrinde olduğu gibi Karaman oğulları devrinde de etkili oldukları anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- AKDAĞ, Mustafa (1995), *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*, I, Cem Yayınevi, İstanbul.
- AKŞİT, Ahmet (2005), "Selçuklular Devrinde Niğde'nin Fiziki Yapısı", *Niğde Tarihi Üzerine*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, s. 25-32
- AKŞİT, Ahmet (2009), "Selçuklu Devri Niğdesi'nde Sosyal Tabakalar", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 25, s. 39-51
- ARTUK, İ. - C. Artuk (1986), "Orta Çağ'da Bazı Anadolu Şehirlerine Verilmiş Olan Unvanlar", *Türk Kültürü Araştırmaları*, XXIV / 2, s. 65-69
- BAYRAM, Mikail (1991), *Ahi Evren ve Ahi Teşkilatının Kuruluşu*, Konya.
- CAHEN, Claude (1979), *Osmanlılardan Önce Anadoluda Türkler*, (çev. Yıldız Moran), E Yayınları, İstanbul.
- EFLÂKÎ (1987), *Ariflerin Menkıbeleri*, (çev. Tahsin Yazıcı), C. II, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- ERDOĞRU, M. Akif (2004), "Murat Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XIX / 1, s. 119-154
- ERGENÇ, Özer (1984), "Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine", *Osmanlı Araştırmaları*, C. IV, s. 69-78
- ERZİ, A. Sadık (1950), "Türkiye Kütüphanelerinden Notlar ve Vesikalar I", *Belleten*, XIV / 53, s. 85-105
- EYİCE, Semavi (1989), "Akmedrese", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. II, İstanbul, s. 282
- HİNZ, Walther (1949), "Ortaçağ Yakın Şarkına Aid Vergi Kitabeleri", (çev. Fikret Işıltan), *Belleten*, XIII / 52, s. 745-793

- İBN BATTUTA (2004), *İbn Battuta Seyahatnamesi*, (çev. A. Sait Aykut), C. I, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- İBN BİBİ (1996), *El-Evamiru'l-Ala'iyye Fi'l-Umuri'l-Ala'iyye*, (çev. Mürsel Öztürk), C. I, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- İLGÜREL, Mücteba (1983), "Sübaşılık Müessesesi", *Journal of Turkish Studies*, VII, s. 251-261
- İNALCIK, Halil (2003), *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, (çev. Ruşen Sezer), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad (1938), "Vakıf Müessesesi ve Vakıf Vesikalarının Tarihi Ehemmiyeti", *Vakıflar Dergisi*, I, s. 1-6.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad (1943), "Anadolu Selçukluları Tarihinin Yerli Kaynakları", *Belleten*, VII / 27, s. 379-522
- KÖYMEN, M. Altay (1976), "Selçuklu Devri Kaynakları Olarak Vakfiyeler", *Studi Preottomani E Ottomani*, Napoli, s. 153-163
- KÖYMEN, M. Altay (1993), "Türkiye Selçuklularına Dair Yeni Bir Kaynak: El-Veledu's-şefik", *Belgeler*, XV / 19, s. 1-22
- MEHMED HAYRİ, (1994), *Niğde Sancağı*, (hzl. İlhan Gedik), Niğde.
- OFLAZ, Mustafa (1992), *XVI. Yüzyılda Niğde Sancağı*, (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi), Ankara.
- ORAL, M. Zeki (1936), "Niğde Tarihi", *Akpınar*, S. 16, s.3-5
- SÜMER, Faruk (1985), *Yabanlu Pazarı Selçuklular Devrinde Milletlerarası Büyük Bir Fuar*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul.
- TANYELİ, Uğur (1987), *Anadolu-Türk Kentinde Fiziksel Yapının Evrim Süreci (11.-15. Yüzyıl)*, İTÜ Yayınları, İstanbul.
- TEMİR, Ahmet (1989), *Kırşehir Emiri Caca Oğlu Nur el Din'in 1272 Tarihli Arapça-Moğolca Vakfiyesi*, TTK Yayınları, Ankara.
- TURAN, Osman (1947), "Selçuk Devri Vakfiyeleri I. Şemseddin Altun-Aba Vakfiyesi ve Hayatı", *Belleten*, XI / 42, s. 197-235
- TURAN, Osman (1948), "Selçuklu Devri Vakfiyeleri III. Celaeddin Karatay Vakıfları ve Vakfiyeleri", *Belleten*, XII / 45, s. 17-171
- TURAN, Osman (1988), *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmi Vesikalar*, TTK Yayınları, Ankara.
- UZLUK, F. Nafiz (1958), *Fatih Devri Karaman Eyaleti Vakıfları Fihristi*, Vakıflar Umum Müdürlüğü Neşriyatı, Ankara.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı (1942), "Niğde'de Karamanoğlu Ali Bey Vakfiyesi", *Vakıflar Dergisi*, II, s. 45-69
- WEBER, Max (2000), *Şehir. Modern Kentin Oluşumu*, (çev. Musa Ceylan), Bakış Yayınları, İstanbul.